

Sygn. akt III Ca 552/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2013r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, Wydział III Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący - Sędzia: SO Mieczysław H. Kamiński

Sędzia SO Zofia Klisiewicz (sprawozdawca)

Sędzia SO Urszula Kapustka

Protokolant: prot. sąd. Ewelina Konieczny

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa B. Z., K. T., M. T.,

przeciwko W. P.

o ochronę własności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Nowym Targu

z dnia 24 kwietnia 2013., sygn. akt I C 19/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zakazuje pozwanemu W. P. wykonywania przejazdów po dz. ewid. nr (...) własności B. Z. i dz. ewid. nr (...) własności M. i K. T. – położonych w K. z tym, że powyższy zakaz będzie obowiązywał od dnia 1 września 2014r.,

II. w pozostałej części powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 200 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania, a w pozostałym zakresie koszty między stronami wzajemnie znosi”

2. w pozostałym zakresie apelację oddala,

3. zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 200 zł tytułem zwrotu opłaty od apelacji, a w pozostałej części koszty między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt III Ca 552/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24.04.2013r. Sąd Rejonowy w Nowym Targu w sprawie z powództwa B. Z., K. T., M. T., przeciwko W. P. o ochronę własności, oddalił powództwo (pkt I sentencji), nie obciążył powodów kosztami postępowania na rzecz pozwanego (pkt II sentencji).

Sąd Rejonowy podał, że w sprawie bezsporne było, iż B. Z. jest właścicielem dz. ewid. nr (...), a M. i K. T. – dz. ewid. nr (...). W. P. jest właścicielem nieruchomości, składającej się z dz. ewid. nr: (...), (...), (...), (...), (...), (...). Bezsporny również był przedmiot sporu, który stanowi droga prowadząca po dz. ewid. nr: (...) i (...). Droga ta była już przedmiotem sporu w sprawie z powództwa W. P. przeciwko B. Z. o ochronę posiadania (sygn. akt I C 269/11) oraz z wniosku W. P. o zasiedzenie służebności (sygn. akt I Ns 179/12). Sporny szlak służebności przedstawiony jest na mapie sporządzonej przez geodetę M. K. z dnia 2.02.2011r., zam. (...), k. 21 akt I Ns 179/12. Odcinek drogi pomiędzy domami uczestników nr (...) a (...) (od punktów A-A' do R-E na całej długości jest wysypany tłuczniami i stanowi wyraźnie widoczną drogę (protokół oględzin – k. 48 akt I Ns 179/12). Posesja W. P. zabudowana jest w taki sposób, że – patrząc od strony drogi publicznej – usytuowany na działce jest dom mieszkalny (nr (...)), a następnie jest podwórko z zabudowaniami gospodarczymi, w tym starym domem mieszkalnym (oznaczony na mapie jako samodzielny budynek gospodarczy). Pomiędzy domem nr (...) a domem powodów T. (nr (...)), znajduje się przestrzeń umożliwiająca przejście na stronę podwórka pozwanego, niemniej jest to przestrzeń zbyt wąska, aby można było tamtędy przejechać samochodem, a tym bardziej maszynami rolniczymi. Przestrzeń tę dodatkowo zawęża dom uczestników T., usytuowany częściowo na działce (...) własności pozwanego. Dom pozwanego nr (...) został wybudowany w latach 70-tych, a pozwany gospodarstwo przejął w 1986r. Dojście i dojazd do jego posesji, a wcześniej jego rodziców odbywały się z wykorzystaniem szlaku po obecnych działkach powodów, tj. szlaku spornego. Była to bowiem wspólna droga dla trzech rodzin: P., Z. i P. (poprzedników prawnych T.). Wszystkie trzy rodziny podjęły również wspólną inwestycję polegającą na wykonaniu mostka na potoku, łączącego wszystkie posesje z drogą publiczną (mostek ten widoczny na mapie k. 21 akt I Ns 179/12), który prowadzi od drogi publicznej na rozległy „parking”, łąkę przed posesjami stron. Rodzina pozwanego zgodnie korzystała wraz z rodzinami Z. i P. ze spornej drogi, a sąsiedzi korzystali z nieruchomości P. dla celów postawienia np. szop czy chlewów. Rodziny żyły w lokalnej wspólnocie – korzystały np. ze wspólnej studni. Pozwany prowadzi gospodarstwo rolne i korzysta z przedmiotowej drogi, albowiem nie posiada innego dojazdu. Okoliczność tą przyznał powód K. T. w sprawie I Ns 179/12, zeznając, że „P. jeździł po mojej działce. Zgadzałem się na to z przymusu, dlatego że nie miał innego dojazdu” (k. 55).

Powyższe okoliczności niesporne wskazywały na to, że pozwany korzysta z przedmiotowej drogi własności powodów, gdyż dojście po jego działce od wielu lat jest zabudowane w taki sposób, że nie ma możliwości tamtędy przejeżdżać samochodem i maszynami rolniczymi.

W tym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powodowi co do zasady przysługiwało roszczenie o ochronę własności na podstawie art. 222 § 2 kc, ale w okolicznościach niniejszej sprawy nie zasługiwało ono na ochronę.

W ocenie Sądu realizowanie roszczenia przez powodów stanowiło bowiem nadużycie prawa, a to jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego oraz zwyczajami dobrosąsiedzkimi i nie zasługuje na ochronę ze względu na treść art. 5 kc. Stwierdził Sąd, że wprowadzie pozwany nie posiada tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości powodów, to jednak nie sposób nie zauważyć, że korzystanie z drogi po działce powodów jest usankcjonowane długoletnią zgodą sąsiadów, istniejącym zwyczajem sąsiedzkim, przyzwoleniem na to, aby przedmiotowa droga stanowiła szlak komunikacyjny umożliwiający dostęp do zabudowań i działki siedliskowej pozwanego. To powodowało, że wspólnie sąsiedzi podjęli decyzję o wykonaniu mostku przez potok, umożliwiający dostęp do drogi publicznej oraz wpłynęło na sposób zabudowy na działce pozwanego. Aktualnie w ocenie Sądu Rejonowego orzeczenie zakazu korzystania z drogi przez pozwanego prowadziłoby do uniemożliwienia mu dostępu do zabudowań gospodarczych, co uniemożliwiłoby bądź co najmniej utrudniło prowadzenie gospodarstwa. Dodał nadto Sąd, że korzystanie z przedmiotowej drogi przez pozwanego odbywa się w istocie w warunkach, które uzasadniają ustanowienie służebności drogi koniecznej w myśl art. 145 kc, celem zapewnienia dostępu do zabudowań gospodarczych pozwanego. W ocenie Sądu Rejonowego zakazanie pozwanemu dojazdu i utrudnienie prowadzenia gospodarstwa rolnego, dotknęłoby go bez jakiegokolwiek logicznej i uzasadnionej potrzeby ochrony interesów

powodów, którzy z przedmiotu sporu jako drogi również korzystają. Zdaniem Sądu korzystanie z drogi przez pozwanego nie zagraża jakimkolwiek interesom powodów, w szczególności nie wykazano by prowadziło do zagrożenia bezpieczeństwa dzieci, bądź prowadziło do celowych zniszczeń domu powodów.

W tej sytuacji Sąd Rejonowy uznał, że powództwo winno być oddalone i tak też orzekł. Oddalając powództwo Sąd odstąpił od obciążania powodów kosztami na rzecz pozwanego na zasadzie słuszności określonej w art. 102 kpc, mając na uwadze, iż powodowie mogli być subiektywnie przekonani o zasadności powództwa i konieczności realizacji roszczenia na drodze sądowej.

Powyższy wyrok zaskarżyli powodowie apelacją, w której wnieśli o jego zmianę przez uwzględnienie powództwa ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nowym Targu oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Skarżący zarzucali błąd w ustaleniach faktycznych oraz nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy skutkujące naruszeniem art. 5 kc, przez jego zastosowanie.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wnosił o oddalenie apelacji powodów i zasądzenie od powodów solidarnie na jego rzecz kosztów postępowania w II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powodów okazała się uzasadniona w tej części gdzie kwestionowała oddalenie powództwa na podstawie art. 5 kc.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego, które w zasadzie były poczynione na podstawie okoliczności niespornych, ale uznaje za niezasadne stanowisko Sądu Rejonowego, iż w niniejszej sprawie przepis art. 5 kc winien skutkować oddaleniem powództwa.

Stosownie do treści art. 5 kc, nie można czynić ze swego prawa użytku który by był sprzeczny ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Zastosowanie przepisu art. 5 kc nie może prowadzić do nabycia ani utraty prawa podmiotowego. Przepis ten może jedynie pozbawić prawo podmiotowe ochrony przez pewien czas (vide: wyrok SN z dnia 7.12.1965r., III CR 278/65, OSNCP 1965/7/130, wyrok SN z dnia 8.11.1985r., III CRN 343/85, OSNCP 1986/10/161). Oddalenie powództwa na podstawie art. 5 kc prowadzi do powstania takiej sytuacji, że stan faktyczny nie odpowiada stanowi prawnemu. Takie stany przez pewien czas są dopuszczalne, a wręcz pożądane, w sytuacji gdyby natychmiastowe przyznanie ochrony prawa podmiotowego jednej strony było sprzeczne z zasadami współzycia społecznego. Zastosowanie art. 5 kc winno mieć charakter wyjątkowy, bowiem przelamuje ono zasadę, że wszystkie prawa podmiotowe korzystają z ochrony prawnej. Odmowa przyznania ochrony prawnej danemu prawu podmiotowemu musi być uzasadniona faktem zachodzenia okoliczności rażących i nie akceptowalnych w danym środowisku. Przede wszystkim osoba chcąc skorzystać z art. 5 kc musi wykazać, że nie ma możliwości skorzystania w obowiązującym porządku prawnym z ochrony swoich słusznych interesów przed realizującym wobec niej prawo podmiotowe.

Taka sytuacja w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi, bowiem pozwanemu przysługuje roszczenie o ustanowienie służebności drogi koniecznej na podstawie art. 145 kc, co zauważył również Sąd Rejonowy. Nie ma zatem podstaw w świetle art. 5 kc do oddalenia powództwa o ochronę własności w ogóle, a tylko do wstrzymania tej ochrony na pewien okres czasu.

W ocenie Sądu Okręgowego ustalone przez Sąd Rejonowy okoliczności dawały podstawę do przyjęcia, że realizacja roszczenia powodów niezwłocznie jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego i stanowiłaby nadużycie prawa. Wobec ustaleń poczynionych przed laty pomiędzy rodzinami Z., P. i rodziną pozwanego, pozwany nie musiał

spodziewać się, iż dojdzie do sporu na tle korzystania z przedmiotowej drogi i zabezpieczyć dostęp do swoich nieruchomości. Zważywszy na okoliczność, że pozwany zamieszkuje i prowadzi gospodarstwo rolne na działkach do których dojeżdża spornym szlakiem, zakazanie mu korzystania z tego szlaku bez odroczenia tego zakazu na czas by pozwany mógł wystąpić o ustanowienie drogi koniecznej i uzyskanie stosownego zabezpieczenia, w ocenie Sądu Okręgowego naruszałoby treść art. 5 kc. Jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy brak jest podstaw do uznania, że interesy powodów zasługują na natychmiastową ochronę, a jednocześnie, że nie ma żadnych sensownych przeciwwskazań by pozwany korzystał z przedmiotowej drogi przez dalszy rok czasu.

Z tego też względu uznając, że żądanie powodów znajdowało uzasadnienie w treści art. 222 § 2 kc, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i zakazał pozwanemu wykonywania przejazdów po dz. ewid. nr: (...)i (...) – położonych w K., ale zakaz ten odroczył do dnia 1.09.2014r. na zasadzie art. 5 kc w zw. z art. 320 kpc. W pozostałej części powództwo oddalił jako niezasadne, a o kosztach postępowania za I instancję orzekł na podstawie art. 100 kpc. W ocenie Sądu Okręgowego powodom należał się zwrot opłaty od pozwu, natomiast koszty zastępstwa procesowego stron winny być wzajemnie zniesione.

Z uwagi na częściowe uwzględnienie apelacji, Sąd Okręgowy orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego również na podstawie art. 100 kpc, zasądzając od pozwanego na rzecz powodów solidarnie zwrot opłaty od apelacji, a koszty zastępstwa procesowego stron wzajemnie zniósł. Przepis powyższy nie wymaga dokładnego arytmetycznie rozdzielenia kosztów procesu w stosunku do części uwzględnionej lub oddalanej, ale stawia słuszność jako zasadnicze kryterium rozłożenia kosztów. Charakter niniejszej sprawy daje podstawę do uznania że zasady słuszności nie sprzeciwia się wzajemnemu zniesieniu kosztów procesu.

Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 1 kpc, art. 385 kpc.

(...)

(...)